

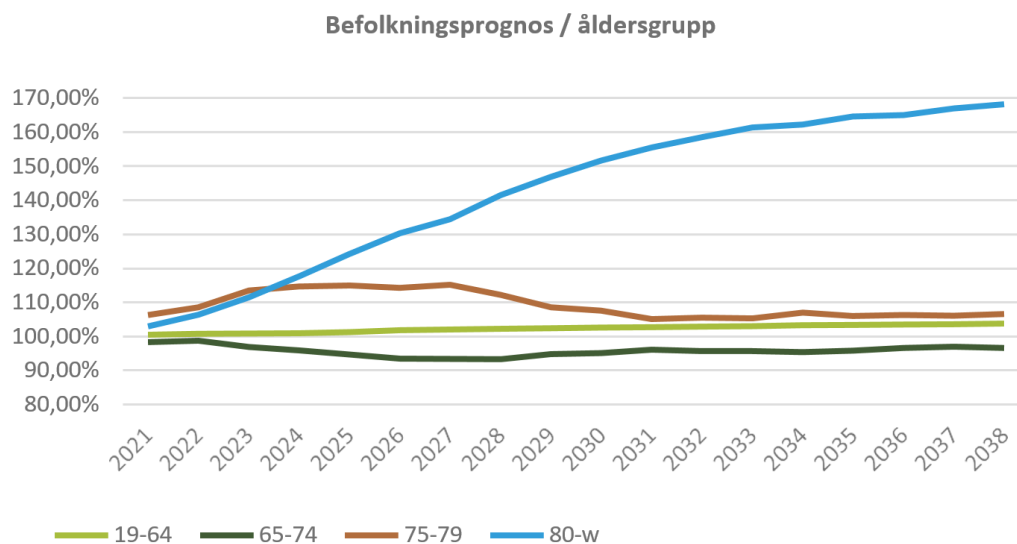
Vård och omsorg
Maria Ekelund Dannert
Verksamhetschef

TJÄNSTESKRIVELSE

Lokalbehov Särskilda boenden för äldre (SÄBO)

BAKGRUND

Antalet och andelen äldre invånare i Sala liksom i övriga landet ökar vilket medför behov av fler platser i särskilda boenden och en större mängd insatser inom hemtjänst och hemsjukvård. I äldreplanen framgår att det särskilt är gruppen 80år och äldre som ökar kraftigt och det finns ingen indikation på att ökningen stannar upp inom de närmaste 20 åren. 2020 är antalet 1500 personer för att 2030 bestå av ca 2300 personer. Det är framförallt denna åldersgrupp som bor på SÄBO. Snittåldern på de som flyttar in är 87 år.



Det är nödvändigt att planera för framtiden redan nu eftersom det tar lång tid att ta fram nya boendeplatser. Att hyra huset på Bergsmansgatan är ett sätt att inom en snar framtid både ha lämpliga lokaler och möjliggöra en utökning av antalet platser.

Målgruppen som beviljas boende på SÄBO har mycket stora omvårdnadsbehov och man bor idag hemma längre vilket gör att insatserna i hemmet av hemtjänst och

Vård och omsorg

hemsjukvård blir alltmer komplexa. Man bor inte på ett SÄBO idag utan mycket stora behov. Det är också den dyraste insatsen inom äldreomsorgen och en plats kostar nära 1Mkr/år.

En stor andel av de som beviljas boende har en demenssjukdom vilket gör att riskerna i hemmet blir för stora. Demenssjukdom är en progredierande dödlig sjukdom och ofta försämras man snabbt, inte bara kognitivt utan även kroppsligt. Att arbeta med demenssjuka kräver stor kunskap och förståelse. Upp till 90% har BPSD-symtom (beteendemässiga och psykiska symtom vid demens) som kan vara oro, aggressivitet, hallucinationer, rastlöshet och vanföreställningar. Symtomen som bidrar till sämre livskvalitet kan minska med personcentrerad vård och god kunskap om individen.

De flesta är multisjuka med stora behov av insatser från hälso- och sjukvården. Vanligt är hjärtsvikt, stroke, kärlsjukdom, KOL, tumörsjukdomar, inkontinens, depression, diabetes, ledsjukdomar, missbruk, svårläkta sår mm. Man har lägre marginal och drabbas tex hårdare av infektioner än övriga befolkningen.

Många har nedsatt aptit och är inte så rörliga vilket skapar risk för undernäring och trycksår samt tandproblem vilket man arbetar intensivt med att förebygga. Fallrisken är stor både pga. nedsatt muskelstyrka och kognitiv svikt. Om man ramlar är risken för frakturer stor.

Omvårdnadsmässigt har du också stora behov som att inte kunna gå eller röra dig vilket innebär behov av hjälp med alla förflyttningar, personlig hygien, toalettbesök, matning, tandborstning mm. Samtidigt kan du ha svårt att förmedla dig verbalt och du kanske har smärtor och behöver hjälp med att vända dig i sängen. Har du svårt att svälja pga. stroke och förslämning kan du få näring via en slang direkt i buken. Du ligger då troligen på en specialmadrass för att undvika trycksår. Troligen är du torr i munnen beroende på de läkemedel du äter.

Eftersom många har demenssjukdomar behöver man också vägledning och stöd i allt som kräver kognitiv förmåga. Man kanske inte hittar till sin lägenhet, man letar efter personer som är borta sedan länge, man vet inte att man ska äta när man har en tallrik mat framför sig etc.

Oavsett demenssjukdom har alla samma behov av gemenskap och närhet så aktiviteter och samvaro samt samtal är viktiga inslag. Även rörelseträning och aktiviteter för att bibehålla funktioner är viktiga.

Lokalernas utformning är en viktig faktor som man forskat mycket på under senare år. Det har betydelse för att t.ex. inte skapa oro och hos personer med demenssjukdom undvika att de ständigt går och letar. Utformningen och miljön kan också skapa förutsättningar för de boende att behålla sin självständighet. Vi ska undvika tvång och begränsningar vilket man gör genom genomtänkt miljö och olika digitala hjälpmedel.

Långa korridorer skapar oro hos personer med demenssjukdom då de inte kan orientera sig. Användande av färger kan skapa lugn och man kan markera eller

Vård och omsorg

maskera dörrar och hissar för att skapa trygghet och göra det lättare att orientera sig. Det är också lättare för medarbetarna att ha överblick i lämpliga lokaler. I vissa av nuvarande lokaler behöver bemanningen vara högre pga. de olämpliga lokalerna vilket skapar högre kostnader och att det trots detta inte fungerar optimalt.

Två av de befintliga boendena, Ekebygården och Ålängan, är från början byggda för att vara serviceboenden. De riktar sig alltså inte till den målgrupp som idag finns på SÄBO utan till personer med betydligt mindre behov.

Ekebygården fungerar trots det utmärkt som SÄBO. Lokalerna är i markplan och det finns en trevlig innergård, det ligger centralt och det är nära till grönområden. Lokalerna har lagom stora avdelningar och det finns lämpliga gemensamhetsutrymmen. Ekebygården är mycket populärt hos de äldre och det är vanligt att man särskilt anger att man önskar plats på Ekebygården. Att stänga Ekebygården skulle enbart vara negativt ur Vård- och omsorgs och de äldres perspektiv.

Ålängan är inte anpassad efter målgruppen. Lägenheterna är fullvärdiga men det saknas lämpliga utrymmen för övrigt. Det är långa mörka korridorer vilket skapar oro och många vistas ensamma inne i sina lägenheter. Det är svår bemannat eftersom enheterna är så olika stora och detta medför stora kostnader och dålig arbetsmiljö. Narrbemanningen är inte optimal eftersom det är svårt att få överblick över avdelningarna. Kök med matsal finns inte på alla plan och de som finns är ombyggda av tidigare lägenheter och korridor och är mer en nödlösning. Det är inte möjligt att bedriva verksamhet med hög kvalitet och god arbetsmiljö i lokalerna.

Ålängan är däremot lämplig till annan typ av bostäder för äldre. I äldreplanen framgår att det finns önskemål om att utveckla andra former av boende för äldre. Många bostäder i Sala är äldre och saknar t.ex. hiss vilket gör dem otillgängliga. Ett alternativ för Ålängan är ett biståndsbedömt mellanboende vilket innebär att äldre med hemtjänst och behov av gemenskap eller som känner sig otrygga skulle beredas möjlighet att flytta dit. Detta skulle också bidra till minskade ledtider och transporter för hemtjänsten då fler bor närmare varandra. Man kan också förlänga tiden man bor i eget boende innan man behöver ett särskilt boende. Möjlighet finns också att frigöra bostäder för yngre invånare.

Bryggeriet har också kommit ifråga att flytta till Bergsmansgatan. Det är ett mer lämpligt alternativ än Ekebygården men de befintliga lokalerna fungerar idag att använda för målgruppen utan större problem.

SAMMANFATTNING

Målgruppen boende på SÄBO har stora omvårdnadsbehov. Lokalernas utformning och färgsättning har stor betydelse för både de boendes mående och medarbetarnas arbetsmiljö samt möjlighet att bemanna kostnadseffektivt.

Vård och omsorg

Ekebygården är inte ett lämpligt alternativ att stänga eftersom det enbart blir negativa konsekvenser.

Ålängan är lämplig att stänga pga. att lokalerna är olämpliga för målgruppen.